

بررسی درس چهارم یازدهم انسانی - حسن اسدی و زینب کسمائی

«الدّرس الرَّابِع» تَأْثِيرُ اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ عَلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ «تأثير زبان فارسی بر زبان عربی»

«الرحمن ، عَلَّمَ الْقُرْآنَ ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ ، عَلَّمَهُ الْبَيَانَ»

«خدای بخشاینده ، قرآن را آموزش داد ، انسان را آفرید ، سخن گفتن را به او آموخت»

الرحمن : مبتدا و مرفوع با ضمه _ عَلَّمَ : خبر به صورت جمله " فعل و فاعله هو مستتر - القرآن: مفعول به و منصوب با فتحة _ خلق : خبر دوم " فعل و فاعله هو مستتر " - الانسان: مفعول به و منصوب با فتحة - عَلَّمَ: خبر سوم " فعل و فاعله هو مستتر" - ه : مفعول به _ البيان : مفعول دوم و منصوب با فتحة

تحلیل صرفی " عَلَّمَ " : فعل ماضٍ ، للغائب ، مزيد ثلاثي بزيادة حرف واحد من باب تفعيل ، مبني ، متعدّد ، مبني للمعلوم

المُفْرَدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ دَخَلَتِ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ مِنْذُ الْعَصْرِ الْجَاهِلِيِّ، فَقَدْ نُقِلَتْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ الْفَاظُ فَارِسِيَّةٌ كَثِيرَةٌ بِسَبَبِ التَّجَارَةِ وَ دُخُولِ الْإِيرَانِيِّينَ فِي الْعِرَاقِ وَ الْيَمَنِ؛ وَ كَانَتْ تِلْكَ الْمُفْرَدَاتُ تَرْتَبُطُ بِبَعْضِ الْبَضَائِعِ الَّتِي مَا كَانَتْ عِنْدَ الْعَرَبِ كَالْمِسْكِ وَ الدِّيْبَاجِ. وَ اسْتَدَّتْ النُّقْلُ مِنَ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ بَعْدَ انْضِمَامِ إِيْرَانِ إِلَى الدَّوْلَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ.

واژگان فارسی از زمان جاهلیت وارد زبان عربی شدند، پس الفاظ (کلمات) فارسی زیادی به علت تجارت و داخل شدن ایرانیها در عراق و یمن به عربی منتقل شده است ؛ و آن واژگان به بعضی از کالاهایی که عرب نداشت مانند مشک و ابریشم ارتباط می یافت . و انتقال از فارسی به عربی بعد از پیوستن ایران به دولت اسلامی شدت یافت.

المفردات:مبتدا و مرفوع با ضمه - الفارسیه:صفت و مرفوع به پیروی از موصوف - دخلت: خبر جمله " فعل و فاعله هي مستتر- اللغة: مفعول و منصوب العربیه:صفت و منصوب به پیروی از موصوف- منذ:حرف جر - العصر:مجرور به حرف جر- منذ العصر:جارومجرور الجاهلی:صفت

قد نُقِلَتْ : ماضی نقلی مجهول و فاعله محذوف -إلى العربیة : جرّ و مجرور - أَلْفَاظُ : نائب فاعل - فارسیة: صفت - كثيرة : صفت دوم - بسبب: جارّ و مجرور -التجارة : مضاف إليه - دخول: معطوف - الإیرانیّینَ: مضاف إليه و مجرور بالياء فرعی - في العراق : جارّ و مجرور - الیمن: معطوف کانت : فعل ناقص - تلك : اسم کانت - المفردات : مشارإلیه - ترتبط : خبر بصورت جمله فعلیه " فعل و فاعله هي مستتر " - البضائع : مضاف إلیه - الّتی : صفت

(در معنای که)- کانت : فعل ناقص و اسمه تلك - المفردات: مشارإلیه - ترتبط: خبر کانت بصورت جمله فعلیه " فعل و فاعله هي مستتر"-ببعض:جارّ و مجرور-البضائع:مضاف إلیه - الّتی : صفت (که) - ما کانت عند العرب کالمسک و الدّیباج : جمله صله " ما : حرف نفی - کانت : فعل ناقص و اسمه هي مستتر ، عند العرب:خبر کانت (عند: قید مکان - العرب : مضاف إلیه) - کالمسک : جارّ و مجرور - الدّیباج : معطوف - اشتدّ : فعل - النّقل : فاعل و مرفوع " اسم ظاهر " - من الفارسیة: جار و مجرور - إلى العربیة: جار و مجرور - بعد : قید زمان - انضمام : مضاف إلیه - إیران : مضاف إلیه - إلى الدولة : جار و مجرور - الإسلامیة : صفت و مجرور

و فِي الْعَصْرِ الْعَبَّاسِيِّ أزدَادَ نَفُوذُ اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ حِينَ شَارَكَ الْإِيرَانِيِّونَ فِي قِيَامِ الدَّوَلَةِ الْعَبَّاسِيَّةِ عَلَى يَدِ أَمْثَالِ أَبِي مُسْلِمٍ الْخُرَّاسَانِيِّ وَ آلِ بَرْمَكٍ. وَ كَانَ لِابْنِ الْمُقَفَّعِ دَوْرٌ عَظِيمٌ فِي هَذَا التَّأثيرِ، فَقَدْ نَقَلَ عَدَدًا مِّنَ الكُتُبِ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ، مِثْلُ كَلِيْلَةَ وَ دِمْنَةَ. وَ لِلْفِيروزآبادِيِّ مُعْجَمٌ مَشهُورٌ بِاسْمِ الْقَامُوسِ يُضَمُّ مُفْرَدَاتٍ كَثِيرَةً بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

و در زمان عباسی نفوذ زبان فارسی افزایش یافت آن هنگام که ایرانیان در برپایی دولت عباسی به دست امثال ابومسلم خراسانی و خاندان برمک مشارکت کردند. و ابن مقفع نقش مهمی در این تاثیر داشت، تعدادی از کتابهای فارسی مانند کلیله و دمنه را به عربی برگردانده است و فیروزآبادی لغت نامه ای مشهور به نام القاموس دارد که واژگان بسیاری را به زبان عربی دربرمی گیرد.

في العصر: جار و مجرور - العباسي: صفت - ازداد: فعل - نفوذ: فاعل - اللغة: مضاف إليه - الفارسية: صفت - حين: قيد زمان - شارك: فعل - الإيرانيون: فاعل و مرفوع با واو فرعی - في قيام: جار و مجرور - الدولة: مضاف اليه و مجرور با كسره - العباسية: صفت (نعت) و مجرور به تبعیت از موصوف (منعوت) - على يد: جار و مجرور - أمثال: مضاف إليه - أبي: مضاف إليه - مسلم: مضاف إليه - الخراساني: صفت - آل: معطوف - برمك: مضاف إليه - كان: فعل ناقص - لابن: خبر مقدم برای كان " شبه جمله " - المقفع: مضاف إليه - دور: اسم كان مؤخر و مرفوع - عظيم: صفت - في هذا: جار و مجرور - التأثير: مشار إليه - قد + ماضی: در ترجمه ماضی نقلی - نقل: فعل و فاعله هو مستتر - عدداً: مفعول به - من الكتب: جار و مجرور - الفارسية: صفت - إلى العربية: جار و مجرور - مثل: * كليله: مضاف إليه - دمنه: معطوف.

للفيروزآبادي: خبر مقدّم " شبه جمله " - معجم: مبتدا مؤخر و مرفوع - مشهور: صفت - باسم: جار و مجرور - القاموس: مضاف إليه - يضم: فعل و فاعله هو مستتر (مرجع ضمير " معجم ") و الجملة وصفية - مفردات: مفعول به و منصوب با كسره فرعی - كثيرة: صفت و منصوب با فتحه به پیروی از موصوف - باللغة: جار و مجرور - العربية: صفت

وَ قَدْ بَيَّنَّ عُلَمَاءُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ وَ الْفَارِسِيَّةِ أبعادَ هَذَا التَّأثيرِ فِي دِرَاسَاتِهِمْ،

و عالمان زبان عربی و فارسی ابعاد این تاثیر را در مطالعات خود آشکار کرده اند.

قد + ماضی: در ترجمه ماضی نقلی - بين: فعل و فاعله علماء - علماء: فاعل و مرفوع با ضمه - اللغة: مضاف اليه و مجرور با كسره - العربية: صفت و مجرور با كسره به پیروی از موصوف - الفارسية: معطوف - أبعاد: مفعول به و منصوب با فتحه - هذا: مضاف اليه و مجرور محلا - التأثير: مشار إليه - في دراسات: جار و مجرور - هم: مضاف اليه و مجرور محلا

فَقَدْ أَلَّفَ الدُّكْتُورُ التَّونِجِيُّ كِتَابًا يُضَمُّ الكَلِمَاتِ الْفَارِسِيَّةِ الْمُعَرَّبَةَ سَمَاهُ « مُعْجَمُ الْمُعَرَّبَاتِ الْفَارِسِيَّةِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ».

دکتر آلتونجی کتابی را تالیف کرده است که کلمات فارسی عربی شده را در بر می گیرد که آن را « معجم المعربات الفارسیة في اللغة العربية » نامیده است.

الف: فعل - الدكتور: فاعل مرفوع با ضمه - التونجی: بدل - کتابا: مفعول - يضم: فعل و فاعله هو مستتر و الجملة وصفية - الكلمات: مفعول و منصوب با كسره با اعراب فرعی - الفارسية: صفت به پیروی از موصوف - المعربة: صفت دوم - سما: فعل و فاعله هو مستتر - ه: مفعول به اول - معجم: مفعول به ۲ - المعربات: مضاف اليه - الفارسية: صفت - فی اللغة: جار و مجرور - العربية: صفت

أَمَّا الْكَلِمَاتُ الْفَارِسِيَّةُ الَّتِي دَخَلَتِ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ فَقَدْ تَغَيَّرَتْ أَصْوَاتُهَا وَ أوزانُهَا وَ نَطَقَهَا الْعَرَبُ وَفَقًا لِلسَّنْتِمْهِمْ ؛ فَقَدْ بَدَّلُوا الْحُرُوفَ الْفَارِسِيَّةَ « گ، چ، پ، ژ » الَّتِي لَا تَوْجَدُ فِي لُغَتِهِمْ إِلَى حُرُوفٍ قَرِيبَةٍ مِنْ مَخَارِجِهَا؛ مِثْلُ:

ولی کلمات فارسی که در زبان عربی داخل شده است صداها و وزن هایشان دگرگون شده است و اعراب آنها را بر اساس زبانهایشان ، به زبان آوردند؛ پس حروف فارسی «گ ، چ ، پ ، ژ» را که در زبانشان وجود ندارد ، به حروفی نزدیک به مخارجشان تبدیل کرده اند؛ مانند:

الفارسیة: صفت - الٹی: صفت ۲ (در معنای که) - دخلت اللغة العربية : جمله صله - دخلت : فعل و فاعله هي مستتر - اللغة : مفعول به - العربية: صفت - تغيرت : فعل و فاعله أصواتٌ " اسم ظاهر " - ها : مضاف الیه-نطق : فعل و فاعله العربُ " اسم ظاهر " - ها : مفعول به - لألسنة: جار و مجرور - هم : مضاف إليه - بدلوا : فعل و فاعله واو بارز - الحروف : مفعول به - الفارسیة : صفت - الٹی: صفت - توجَد : فعل و فاعله محذوف و نائب فاعله هي مستتر - في لغة : جار و مجرور - هم : مضاف إليه - إلى حروف : جار و مجرور - قریبۃ : صفت - من مخارج : جار و مجرور - ها : مضاف إليه

پردیس ← فِرْدَوْس، مهرگان ← مِهْرگان چادرشَب ← شَرَشَف و ...

وَ اشْتَقُّوا مِنْهَا كَلِمَاتٌ أُخْرَى، مِثْلُ « يَكْنِزُونَ » فِي آيَةِ ﴿ ... يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَ الْفِضَّةَ ... مِنْ كَلِمَةِ « كَنْج » الْفَارِسِيَّةِ.

و از آنها کلماتی دیگر مانند « یکنزون » در آیه ی « يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَ الْفِضَّةَ » (طلا و نقره را ذخیره می کنند) از کلمه «کنج» فارسی گرفتند.

اشتقوا فعل و فاعله واو ضمیر بارز - من ها جار و مجرور. کلمات مفعول منصوب بالكسره اخرى :صفت -یکنزون فعل و فاعله واو بارز-الذهب مفعول منصوب بالفتحه - الفضة معطوف.

عَلَيْنَا أَنْ نَعْلَمَ أَنَّ تَبَادُلَ الْمُفْرَدَاتِ بَيْنَ اللُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ أَمْرٌ طَبِيعِيٌّ يَجْعَلُهَا غَنِيَّةً فِي الْأَسْلُوبِ وَ الْبَيَانِ،

ما باید که بدانیم که تبادل واژگان بین زبانها امری طبیعی است که آنها را در روش و بیان پربار می کند.

علینا : جار و مجرور - نعلم : فعل منصوب بالفتحة و فاعله نحن مستتر - أن : حرف مشبّه بالفعل (دوازدهم) - تبادل : اسم أن - المفردات : مضاف إليه - بین : قید - اللغات : مضاف الیه - فی العالم : جار و مجرور - أمرٌ : خبر أن مفرد - طبعیٌّ : صفت يجعل : فعل (دومفعولی) و فاعله هو مستتر - ها : مفعول به اول - غنیةٌ : مفعول به ۲ - فی الأسلوب : جار و مجرور - البیان : معطوف - يجعلها :..... جمله وصفیه

وَ لَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَجِدَ لُغَةً بِدُونِ كَلِمَاتٍ دَخِيلَةٍ؛ كَانَ تَأْثِيرُ اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ عَلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ قَبْلَ الْإِسْلَامِ أَكْثَرَ مِنْ تَأْثِيرِهَا بَعْدَ الْإِسْلَامِ،

و نمی توانیم که زبانی بدون کلمه های داخل شده پیدا کنیم؛ تاثیر زبان فارسی بر زبان عربی قبل از اسلام بیشتر از تاثیر آن بعد از اسلام بوده است.

لا:حرف نفی- نسطتبع: فعل مرفوع و فاعله نحن مستتر - ان:حرف ناصب- نجد:فعل منصوب و فاعله نحن مستتر-

لغه:مفعول و منصوب - بدون: جار و مجرور - کلمات:مضاف الیه - دخيلة:صفت -کان: فعل ناقص _ تاثیر: اسم کان و مرفوع با ضمه _ اللغه: مضاف الیه و مجرور با کسره _ الفارسیه: صفت و مجرور به تبعیت از موصوف (اللغه) _

علی: حرف جر _ اللغه: مجرور به حرف جر (علی اللغه: جار و مجرور) _ العربیه: صفت و مجرور با کسره به تبعیت از موصوف (اللغه) _ قبل: قید زمان _ الاسلام: مضاف الیه و مجرور با کسره _ اکثر: خبر کان و منصوب با فتحه _ من تاثیر: جار و مجرور _ ها: مضاف الیه _ بعد: قید زمان _ الاسلام: مضاف الیه و مجرور با کسره -بعد: قید زمان - ظهور: مضاف الیه - الإسلام: مضاف الیه

وَ أَمَّا بَعْدَ ظُهُورِ الْإِسْلَامِ فَقَدْ زَادَتْ الْمَفْرَدَاتُ الْعَرَبِيَّةُ فِي اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ بِسَبَبِ الْعَامِلِ الدِّينِيِّ.

و اما بعد از ظهور اسلام واژگان عربی در زبان فارسی به علت عامل دینی افزایش یافته است.

قد: حرف تحقیق (قد + ماضی: ماضی نقلی) -ازدادت: فعل و فاعله المفردات _ المفردات: فاعل و مرفوع با ضمه به صورت اسم ظاهر _ العربیه: صفت و مرفوع به تبعیت از موصوف (المفردات) _ فی: حرف جر _ اللغه: مجرور به حرف جر (فی اللغه: جار و مجرور) _ الفارسیه: صفت و مجرور با کسره به تبعیت از موصوف (اللغه) _ ب: حرف جر سبب:مجرور به حرف جر (بسبب: جار و مجرور) _ العامل: مضاف الیه و مجرور با کسره _ الدینی: صفت و مجرور با کسره به تبعیت از موصوف (العامل)

<p>(ماضی: إهْتَدَى)</p> <p>مُخْتَال: خودپسند = مُعْجَبٌ بِنَفْسِهِ</p> <p>مَرَحًا: شادمانه و با ناز و خودپسندی</p> <p>مَشِي: راه رفتن</p> <p>مُعْجَبٌ بِنَفْسِهِ: خودپسند</p> <p>إِعْجَابٌ بِالنَّفْسِ: خودپسندی</p> <p>مُنْكَر: کار زشت</p> <p>ناهي، ناه: بازدارنده</p> <p>« جمع: ناهون، ناهين و نُهاة »</p> <p>نَمُودَج: نمونه «جمع: نَمَاجِج»</p> <p>يُقَدِّم: تقديم می کند، پیش می فرستد (ماضی: قَدَّمَ)</p>	<p>ماندگار می شود (عَمَرَ، يَعْمُرُ)</p> <p>جَبَّار: ستمکارِ زورمند</p> <p>« صفت خدا به معنای توانمند »</p> <p>حَمِير: خرها «مفرد: حِمَار»</p> <p>خَدَّ: گونه</p> <p>شَبَّهَ: تشبیه کرد (مضارع: يُشَبِّهُ)</p> <p>عَزَمُ الْأُمُورِ: کارهای مهم</p> <p>فَخُور: فخر فروش ≠ مَتَوَاضِع</p> <p>فُنُون: هنرها «مفرد: فَنٌّ»</p> <p>قَيِّم: ارزشمند</p> <p>لَ: بی گمان (حرف تأکید)</p> <p>لَا تُصَعِّرُ خَدَّكَ: با تکبر رویت را برنگردان (مضارع: يُصَعِّرُ)</p> <p>لَا تَمِشِ: راه نرو (ماضی: مَشَى / مضارع: يَمْشِي)</p> <p>لِيَهْتَدِيَ: تا راهنمایی شود</p>	<p>إِدْنٌ: بنابراین</p> <p>إِسْتِهْلَاك: مصرف کردن (إِسْتَهْلَكَ، يَسْتَهْلِكُ)</p> <p>أَغْضَضُ مِنْ صَوْتِكَ: صدایت را پایین بیاور (غَضَّ: يَغْضُضُ)</p> <p>إِقْصِد: میانه روی کن (قَصَدَ، يَقْصِدُ)</p> <p>أَقِم: بر پای دار</p> <p>« أَقِمِ الصَّلَاةَ: نماز را بر پای دار » (أَقَامَ، يُقِيمُ)</p> <p>إِفْتِصَاد: صرفه جویی (إِفْتَصَدَ، يَفْتَصِدُ)</p> <p>أَنْكَر: زشت تر، زشت ترین = أَقْبَحُ</p> <p>إِنَّه: باز دار (نَهَى، يَنْهَى)</p> <p>أَوْمَز: دستور بده «و + أَوْمَز = وَ أَمْرٌ»</p>
---	--	--

		تَرْبُويّ: پرورشى تَعْمُرُ: عمر مى كند، در اينجا يعنى
--	--	--

أجِب عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِينًا بِالنَّصِّ:

- ١- لِمَاذَا ازْدَادَتِ الْمَفْرَدَاتُ الْعَرَبِيَّةُ فِي اللُّغَةِ الْفَارْسِيَّةِ بَعْدَ ظُهُورِ الْإِسْلَامِ؟
ازدادت المفردات العربية فى اللغة الفارسيه بسبب العامل الدينيّ (بسبب العامل الديني)
- ٢- بَعْدَ أَيِّ حَادِثٍ تَارِيخِيٍّ اِشْتَدَّ نَقْلَ الْكَلِمَاتِ الْفَارْسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ؟
بعد انضمام ايران إلى الدولة اسلامية اشتد نقل كلمات الفارسية إلى العربية.
- ٣- مَنْ هُوَ مُؤَلِّفُ «مُعْجَمِ الْمُعْرَبَاتِ الْفَارْسِيَّةِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ»؟
الدكتور التونجى هو مؤلف هذا الكتاب.
- ٤- مَتَى دَخَلَتِ الْمَفْرَدَاتُ الْفَارْسِيَّةُ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟
منذ العصر الجاهليّ دخلت المفردات الفارسية فى اللغة العربية.
- ٥- بِأَيِّ سَبَبٍ نُقِلَتِ الْمَفْرَدَاتُ الْفَارْسِيَّةُ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ؟
بسبب التجارة و دخول الإيرانيين فى العراق و اليمن.
- ٦- أَيُّ شَيْءٍ يَجْعَلُ اللُّغَةَ غَنِيَّةً فِي الْأَسْلُوبِ وَ الْبَيَانِ؟
تبادل المفردات بين اللغات فى العالم.

إِعْلَمُوا - الْمَعْرِفَةُ وَ النَّكْرَةُ

اسم ها : معرفه (شناس) - نكره (ناشناس)

معرفه : ١- اسم علم (اسم خاص) : محمد، إيران ، قزوين ، دماوند ، كارون ، قريش ، ذوالفقار ، ذوالجناح ، رخس ،

٢- ضمائر (متصل و منفصل) : هو ك إِيَّاكَ

٣ - اسم هاى اشاره : هذا.....

٤- چهار- اسم هاى موصول (موصول خاص : الذى ، التى / موصول عام : مَنْ ، ما)

معرفه ها تمام شد و بقيه اسم ها نكره هستند.

برای معرفی کردن اسم های نکره ۲ راه وجود دارد: ۱. افزودن حرف تعریف ال : الكتاب - اليوم - (معرف بال) ۲. اضافه کردن اسم نکره به یک اسم معرفه : كتاب (نکره) - آلمان (معرفه) نسيئُ أن آتي بكتاب آلمان معرف بال إضافة

اسم های تنوین دار ، همگی نکره هستند به جز اسم های علم:

رجلٌ (نکره) - محمدٌ (معرفه - اسم علم)

خبر مفرد معمولاً نکره است ولی بصورت نکره ترجمه نمی شود مگر اینکه صفت داشته باشد: هذا تلميذٌ. این ، دانش آموز است.

هذا تلميذٌ مؤدّبٌ. این ، دانش آموزی مؤدّب است (این ، دانش آموز مؤدّب است.)

اسم علم وقتی یاء نسبت بگیرد، نکره می شود:

قزوينيٌ : اسم منسوب و نكرة - القزوينيٌ : معرف بال

حرف تعریف ال فقط بر اسم نکره وارد می شود پس ال در الحسين حرف تعریف نیست و زائد است.

قالَ الحسينُ (ع).....

معمولاً هرگاه اسمی به صورت نکره بیاید و همان اسم دوباره همراه «ال» تکرار شود، می توان الف و لامش را «این» یا «آن» ترجمه کرد؛ مثال:

رَأَيْتُ أَفْرَاسًا. كَانَتْ الْأَفْرَاسُ جَنْبَ صَاحِبِهَا. اسب های را دیدم. آن اسب ها کنار صاحبشان بودند.

کلمه أفراساً «نکره» است. اسم نکره نزد گوینده، شنونده، یا خواننده ناشناخته است؛ اسم نکره معمولاً تنوین (ُ ، ِ ، ٍ) دارد؛ مثال: رَجُلًا، رَجُلٍ و رَجُلٌ

در زبان فارسی اسم نکره به سه صورت می آید:

مردی آمد. / یک مرد آمد. / یک مردی آمد.

معادل عربی هر سه جمله ی بالا می شود: جاءَ رَجُلٌ.

۳۵- " اسبهای را دیدم ، آن اسب ها کنار صاحبشان بودند " : (تجربی ، ۹۸)

۱- نظرتُ أفراساً ، و كانت أفراس في جنب صاحبها!

۲- شاهدتُ الأفراس التي كانت في جنب صاحبها!

۳- وجدتُ الأفراس و هي كانت جنب صاحبها!

۴- رأيتُ أفراساً ، كانتِ الأفراس جنب صاحبها!

- عین حرف «أل» معناه اسم الإشارة: ص ۳۳ / عمومی انسانی خارج کشور ۹۸

(۱) يقفز السنجاب الطائر بغشائه الخاص، هذا الغشاء كالمظلة!

(۲) الإجابة قبل أن تسمع الكلام سمعاً جيّداً من أخلاق الجهلاء!

(۳) لا نقدر أن نرى جناحي الطنّان لأنّ سرعة حركة الطنّان كثيرة!

(۴) يا ربّ؛ أعوذ بك من قلب لا يخشع، كأنّ القلب يبتعد عن ربّه!

إخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمِ حَسَبَ الْقَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النَّكِرَةِ.

۱- ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾

خدا نور آسمان ها و زمین است، داستان نور او مانند چراغدانی است که در آن چراغی هست. آن چراغ در (درون) یک شیشه است. آن شیشه انگار ستاره ای درخشان است.

محلّ إعرابیّ ← الله : مبتدا - نور : خبر مفرد - السماوات : مضاف إليه - الأرض : معطوف - مَثَلُ : مبتدا - نور : مضاف إليه - ه : مضاف إليه - كَمِشْكَاةٍ : خبر بصورت شبه جمله - فيها مصباحٌ : جمله وصفیه - فيها : خبر مقدّم - مصباحٌ : مبتدا مؤخّر - المصباحُ : مبتدا - في زجاجةٍ : خبر بصورت شبه جمله - الزجاجة : مبتدا - كأنّها كوكبٌ دريٌّ : خبر بصورت جمله - كأنّ : حرف مشبّه بالفعل - ها : اسم كأنّ - كوكبٌ : خبر كأنّ مفرد - دريٌّ : صفت (نعت)

الله : معرفه (اسم علم) - نورٌ : معرّف بالإضافة - السماوات : معرّف بأل - الأرض : معرّف بأل - مَثَلُ : معرّف بالإضافة - نور : معرّف بالإضافة - ه : معرفه (ضمير) - مشكاة : نكرة - ها : معرفه (ضمير) - مصباحٌ : نكرة - المصباح : معرّف بأل - زجاجةٍ : نكرة - الزجاجة : معرّف بأل - ها : معرفه (ضمير) - كوكبٌ : نكرة - دريٌّ : نكرة

۲- ﴿أرسلنا إلى فرعونَ رسولاَ فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسولَ﴾

پیامبری را به سوی فرعون فرستادیم پس (ولی) فرعون از آن پیامبر سرپیچی کرد.

أرسلنا : فعل و فاعله نا بارز - إلى فرعون : جارّ و مجرور - رسولاَ : مفعول به - عصی : فعل - فرعونُ : فاعل - الرسول : مفعول به

نا : معرفه (ضمير) - فرعون : معرفه (اسم علم) - رسولاَ : نكرة - فرعون : معرفه (اسم علم) - الرسول : معرّف بأل

۳- عالمٌ يُنتَفَعُ بِعِلْمِهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ.

دانشمندی که از دانشش سود برده می شود از هزار عبادت کننده بهتر است.

عالمٌ : مبتدا - يُنتَفَعُ بعلمه : جمله وصفیه - خَيْرٌ : خبر مفرد - من ألفٍ : جارّ و مجرور - عابِدٍ : مضاف إليه

عالمٌ : نكرة - علم : معرّف بالإضافة - ه : معرفه (ضمير) - خَيْرٌ : نكرة - ألفٍ : نكرة - عابِدٍ : نكرة

«تَرْجِمَةُ الْفِعْلِ الْمُضَارِعِ»

حروف ناصبه: آن (که) ، کی ، ل ، لکی ، حتی (تا - برای اینکه) ، لن : آینده منفی برسر افعال مضارع می آیند و تغییراتی در ظاهر و معنای آنها ایجاد می کنند:

۱- تغییر در ظاهر فعل مضارع ۲- تغییر در معنای فعل مضارع

يَحْكُمُ: مرفوع باضمه- داوری می کند (مضارع اخباری) حَتَّى يَحْكُمَ : منصوب با فتحه- تا اینکه داوری کند (مضارع التزامی)

يُحَاوِلُونَ: مرفوع بانون - تلاش می کنند (مضارع اخباری) أَنْ يُحَاوِلُوا: منصوب به حذف نون : که تلاش کنند (مضارع التزامی)

تَفْرَحُونَ: مرفوع بانون- شاد می شوید (مضارع اخباری) لِكَي تَفْرَحُوا: منصوب به حذف نون: تا شاد شوید (مضارع التزامی)

يَجْعَلُ: مرفوع باضمه - قرار می دهد (مضارع اخباری) لِيَجْعَلَ: منصوب با فتحه- تا قرار بدهد (مضارع التزامی)

يَذْهَبْنَ: مرفوع می روند (مضارع اخباری) كَي يَذْهَبْنَ: منصوب تا بروند (مضارع التزامی)

نکته: فعل مضارع دارای « لَنْ » معادل « آینده منفی » در زبان فارسی است؛ مثال:

تَنَالُونَ: مرفوع با نون: دست می یابید لَنْ تَنَالُوا: منصوب به حذف نون دست نخواهید یافت (مستقبل منفی)

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمِ الْاِيتِيْنَ وَ الْحَدِيثَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الدَّرْسِ ثُمَّ عَيِّنِ الْاَفْعَالَ الْمُضَارِعَةَ

۱. ﴿ عَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَ عَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَ هُوَ شَرٌّ لَكُمْ

چه بسا چیزی را ناپسند بشمارید و آن برای شما خوب است و چه بسا چیزی را دوست بدارید و آن برای شما بد است.

شَيْئًا: مفعول به - خیر، شر: خبر مفرد

تكرهوا: منصوب به حذف نون (فرعی) - تُحِبُّوا: منصوب به حذف نون (فرعی)

۲. ﴿ ... أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَ لَا حُلَّةَ ... ﴾

از آنچه به شما روزی دادیم انفاق کنید پیش از آن که روزی بیاید که (در آن) هیچ داد و ستد و هیچی دوستی و هیچ شفاعتی نیست.

يَوْمٌ: فاعل (اسم ظاهر) - يَأْتِي: فعل منصوب با فتحه (اصلی) - مِمَّا: مِن + ما موصول

۳. مِنْ أَخْلَاقِ الْجَاهِلِ الْإِجَابَةُ قَبْلَ أَنْ يَسْمَعَ وَ الْمُعَارَضَةُ قَبْلَ أَنْ يَفْهَمَ وَ الْحُكْمُ بِمَا لَا يَعْلَمُ

از اخلاق نادان پاسخ دادن پیش از شنیدن و مخالفت کردن قبل از فهمیدن و داوری کردن در چیزی است که نمی داند.

مِنْ أَخْلَاقِ: خبر مقدم بصورت شبه جمله - الإجابة: مبتدا مؤخر

يَسْمَعُ: منصوب با فتحه (اصلی) - يَفْهَمُ: منصوب با فتحه (اصلی) - يَعْلَمُ: مرفوع با ضمه (اصلی)

التمرین الأول: عَيِّنِ الْجُمْلَةَ الصَّحِيحَةَ وَ غَيْرِ الصَّحِيحَةِ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ.

۱- الْمِسْكُ عِطْرٌ يُتَّخَذُ مِنْ نَوْعٍ مِنَ الْغِزْلَانِ. مشك عطری است که از نوعی از آهوان گرفته می شود. (صحیح)

يُتَّخَذُ : فعل و فاعله محذوف و نائب فاعله هو مستتر و الجملة وصفية

الغزلان : جمع تكسير و مفرده الغزال

۲- الشَّرْشَفُ قِطْعَةٌ قُمَاشٍ تَوْضَعُ عَلَى السَّرِيرِ. ملافه تکه پارچه ای است که روی تخت انداخته می شود. (صحیح)

تَوْضَعُ : فعل و فاعله محذوف و نائب فاعله هي مستتر «جملة وصفية»

۳- الْعَرَبُ يَنْطِقُونَ الْكَلِمَاتِ الدَّخِيلَةَ طَبَقَ أَصْلِهَا. عرب ها کلمات وارد شده را مطابق اصل آن تلفظ می کنند. (غلط)

ينطقون : خبر بصورت جمله فعلیه " فعل مرفوع با نون و فاعله واو بارز " - الكلمات : مفعول - الدخيلة : صفت (نعت) - أصل: مضاف إليه

۴- فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مِثَاثُ الْكَلِمَاتِ الْمُعَرَّبَةِ ذَاتُ الْأُصُولِ الْفَارِسِيَّةِ.

در زبان عربی صد ها کلمه عربی شده با ریشه فارسی وجود دارد. (صحیح)

في اللغة: خبر مقدم - العربية: صفت - ميثاث: مبتدا موخر - ذات: صفت - الأصول: مضاف إليه - الفارسية: صفت

۵- أَلَفَ الدُّكْتُورُ التُّونَجِيَّ كِتَابًا يَضُمُّ الْكَلِمَاتِ التُّرْكِيَّةَ الْمُعَرَّبَةَ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

دکتر آلتونچی کتابی را که واژه های ترکی عربی شده را در بر می گیرد، تألیف کرد. (غلط)

الدكتور: فاعل - آلتونجي: بدل - کتابا: مفعول - يضمُّ: فعل مرفوع و فاعله هو مستتر و الجملة فعلية و وصفية ل " کتاباً " - الكلمات: مفعول - المعربة: صفت دوم برای الكلمات

آلتون (ترکی) + چی: آلتونچی: زرگر

التمرین الثاني: عَيِّنِ الْعِبَارَةَ الْفَارِسِيَّةَ الْمُنَاسِبَةَ لِلْعِبَارَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

تَجْرِي الرِّيحُ بِمَا لَا تَشْتَهِي السُّفُنُ.	بَرَدَ كَشْتَى أَنجَا كَه خَوَاهِدِ خَدَايِ وَ كَر جَامِه بَر تَن دَرَدِ نَاخْدَايِ
الْبَعِيدُ عَنِ الْعَيْنِ، بَعِيدٌ عَنِ الْقَلْبِ.	از دل برود هر آنکه از دیده برفت.
أَكَلْتُمْ تَمْرِي وَ عَصَيْتُمْ أَمْرِي.	نمک خورد و نمکدان شکست.
خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَّ وَ دَلَّ.	کم گوی و گزیده گوی چون دَر.
الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ.	گر صبر کنی زغوره حلوا سازی.
الْخَيْرُ فِي مَا وَقَعَ.	هر چه پیش آید خوش آید.

التمرين الثالث: أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ حَسَبِ الصُّورِ.

١. بِمَ يَذْهَبُ الطُّلُبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ؟ هم يذهبون بالحافلة (الطلاب يذهبون بالحافلة إلى المدرسة - بالحافلة)

٢. فِي أَيِّ بِلَادٍ تَقَعُ هَذِهِ الْأَهْرَامُ؟ تقع هذه الاهرام في بلاد مصر (في بلاد مصر)

٣. كَيْفَ الْجَوُّ فِي أَرْدَبِيلِ فِي الشِّتَاءِ؟ الجو في اردبيل بارد جدا.

٤. لِمَنْ هَذَا التَّمثالُ؟ هذا التمثال لسيبويه

٥. هَلْ تُشَاهِدُ وَجْهًا فِي الصُّورَةِ؟ نعم، اشاهد وجهها فيها.

٦. مَاذَا تُشَاهِدُ فَوْقَ النَّهْرِ؟ أشاهد بيتا خشبيا فوق النهر.

التمرين الرابع: أَلِفْ: عَيِّنِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النَّكْرَةِ.

١. سَمِعْتُ صَوْتًا عَجِيبًا. **صداى عجيبى را شنيدم.** صداى عجيب را شنيدم.

(صوتاً عجيباً: تركيب وصفى نكره)

٢. وَصَلْتُ إِلَى الْقَرْيَةِ. به روستايى رسيدم. **به روستا رسيدم.**

(القرية : معرّف بأل)

۳. نَظْرَةٌ إِلَى الْمَاضِي. **نگاهی به گذشته.** نگاه به گذشته.

(نظرة (نكرة)

۴. الْعِبَادُ الصَّالِحُونَ **بندگانِ درستکار**

(العباد الصالحون تركيب وصفی معرفه)

۵. السَّوَارُ الْعَتِيقُ **دستبنبد كهنه** دستبنبندی كهنه

(السوار العتيق تركيب وصفی معرفه)

۶. التَّارِيخُ الذَّهَبِيُّ **تاریخی زرّین** تاریخ زرّین

(التاريخ الذهبي تركيب وصفی معرفه)

ب: تَرَجِمَ الْجُمْلَ التَّالِيَةَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ التَّكْرَرِ ثُمَّ عَيَّنَ الْمَعْرِفَةَ وَ التَّكْرَرِ فِي مَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِحَظِّ.

۱- سَجَّلَتْ مُنَظَّمَةُ الْيُونِسْكَو مَسْجِدَ الْإِمَامِ وَ قَبَّةَ قَابُوسٍ فِي قَائِمَةِ التُّرَاثِ الْعَالَمِيِّ.

سازمان یونسکو مسجد امام و گنبد کاووس را در لیست میراث جهانی ثبت کرد.

منظمة : معرّف بالإضافة - اليونسكو: معرفه به علم بودن (ال زائد) - مسجد الإمام : معرفه " اسم علم " (برای احتیاط در برابر

برخی سوالات : مسجد " معرّف بالإضافة - " الإمام " معرّف بأل ") - قبة : معرّف بالإضافة - قابوس : معرفه " اسم علم " (قبة

قابوس : معرفه " اسم علم " - قائمة : معرّف بالإضافة - التراث : معرّف بأل - العالمي : معرّف بأل

۲- عمارةُ خسرو آباد في سنندج يَجْذِبُ سَيَّاحًا.

عمارت خسرو آباد در سنندج گردشگرانی را جذب می کند.

عمارة خسروآباد " معرفه اسم علم " (عمارة : معرّف بالإضافة - خسرو آباد : معرفه " اسم علم ") - سنندج : معرفه " اسم

علم " - سَيَّاحًا : نكرة (مفردة سائح : اسم فاعل)

۳- حديقَةُ شاهزاده قُربَ كِرْمَانَ جَنَّةٌ فِي الصَّحْرَاءِ.

باغ شاهزاده نزدیک کرمان بهشتی در بیابان است.

حديقة شاهزاده : معرفه " اسم علم " - قرب: معرّف بالإضافة - کرمان : معرفه " اسم علم " - جنة : نكرة - الصحراء : معرّف بأل

۴- مَعْبَدُ كُردْکَلَا فِي مُحَافَظَةِ مازَنْدَرَانَ أَحَدُ الْآثَارِ الْقَدِيمَةِ. **معبد کردکلا در استان مازندران یکی از آثار قدیمی است.**

معبد : معرّف بالإضافة - کردکلا : معرفه " اسم علم " - محافظة: معرّف بالإضافة - مازندران : معرفه " اسم علم " - أحدُ :

معرّف بالإضافة - الآثار : معرّف بأل - القديمة : معرّف بأل

(٥) عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ الْفِعْلِ الْمَاضِي.

الفعلُ الماضي	الفعلُ المضارع	فعلُ الأمر	المصدر	اسمُ الفاعل
وَافَقَ	يُؤَافِقُ	وَافِقٌ	التَّوْفِيقُ	المُؤَافِقُ
تَقَرَّبَ	يُقَرِّبُ	قَرَّبَ	التَّقَرُّبُ	المُقَرَّبُ
تَعَارَفَ	يَتَعَرَّفُ	تَعَرَّفَ	التَّعَرُّبُ	المُتَعَرَّبُ
إِسْتَعْلَى	يَسْتَعْلِي	إِسْتَعْلَى	الإِسْتِغَالُ	المُسْتَعْلَى
إِنْفَتَحَ	يَفْتَتِحُ	إِنْفَتِحْ	الإِسْتِفْتَا ح	المُتَفَتِّحُ
إِسْتَرْجَعَ	يَسْتَرْجِعُ	إِسْتَرْجِعْ	الإِسْتِرْجَاعُ	المُسْتَرْجِعُ
نَزَلَ	يُنْزِلُ	إِنْزِلْ	النُّزُولُ	المُنْزِلُ
أَكْرَمَ	يُكْرِمُ	أَكْرِمْ	الإِكْرَامُ	الأَكْرَمُ
	يُكْرِمُ	كْرِمْ	التَّكْرِيمُ	المُكْرِمُ

التَّمْرِينُ السَّادِسُ: تَرَجِّمِ الْآيَاتِ ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

(فعل الأمر)

١. ﴿... فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكَمَ اللَّهُ بَيْنَنَا﴾

«پس صبر کنید تا خدا میان ما داوری کند.»

«فعل امر: اصبروا (ثلاثی مجرد للمخاطبین)»

(المُضَافَ إِلَيْهِ)

۲. ﴿ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ ﴾

«می‌خواهند کلام خدا را تغییر دهند.»

مضاف الیه: الله

(الْفَاعِلَ)

۳. ﴿ ... مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ ... ﴾

«خداوند نمی‌خواهد بر شما تنگائی قرار دهد»

فاعل: الله (اسم ظاهر). «هو مستتر در يجعل»

(الْفِعْلَ الْمَاضِي)

۴. ﴿ .. لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ ﴾

«تا بر آنچه از دستتان رفت اندوهگین نشوید.»

«فعل ماضی: فات. نکته: لا در اینجا لای نفی است»

(الْفِعْلَ الْمَضَارِعَ)

۵. ﴿ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ﴾

به نیکی (مقام نیک) دست نخواهید یافت تا (مگر اینکه) از آنچه دوست دارید انفاق کنید.

ما در این جمله اسم موصول و در نقش مجرور بحرف جر است من + ما = مِمَّا

فعل مضارع: تنالوا "منصوب بحذف نون- تنفقوا: منصوب بحذف نون- تحبون: مرفوع با ثبوت نون

الْتَّمِرِينَ السَّابِغِ: اُكْتُبَ جَمَعَ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ.

تاریخ: تواریخ	أثر: آثار	فرس: أفراس
دَوْلَة: دَوْل	عبد: عباد	قرية: قُرى
رسول: رُسُل	ملعب: مَلْعَب	مثل: أمثال
سَمَك: أسماك	سِنَّ: أسنان	کتاب: كُتِب
قَم: أفواه	جَنَاح: أجنحة	جذع: جُدوع